

6 YIL DAVOMIDA MAKTAB O‘QUVCHILARINING YUTUQLARI TO‘G‘RISIDAGI MA‘LUMOTLARNI YIG‘ISH TARTIBI

Nurova Zaxro Baxrom qizi

University of management and future technologies magistranti

E-mail: nurovazahro@gmail.com

Jumaboyeva Pokiza G‘ayrat qizi

University of management and future technologies magistranti

E-mail: pokizajumaboyeva@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola 6 yil davomida maktab o‘quvchilarining yutuqlari to‘g‘risida ma‘lumot to‘plash tartibini ishlab chiqishga bag‘ishlangan. Tadqiqotning maqsadi turli fanlar, maktab faoliyati va darsdan tashqari tadbirlarni hisobga olgan holda o‘quvchilarning yutuqlari to‘g‘risida ma‘lumot to‘plashning samarali va tizimli yondashuvini aniqlashdir. Ishda maktab o‘quvchilarining yutuqlari to‘g‘risida ma‘lumot to‘plashning mavjud usullari va vositalari tahlil qilinadi, ularning samaradorligi va qo‘llanilishi baholanadi. Ushbu tahlil asosida quyidagi bosqichlarni o‘z ichiga olgan ma‘lumotlarni yig‘ish tartibi ishlab chiqildi: o‘quvchilarning yutuqlarini tizimli tekshirish, ma‘lumotlarni saqlash uchun tuzilgan ma‘lumotlar bazasini yaratish, yutuqlarni baholash mezonlarini aniqlash, ma‘lumotlarni to‘plash va tekshirish tartiblarini belgilash, tahlil qilish va natijalarni sharhlash.

Kalit so‘zlar: ma‘lumot, o‘quvchilar, baholash, yutuq, kuzatish, so‘rovlar, resurs, metod.

KIRISH

Maktab o‘quvchilarining olti yil davomida erishgan yutuqlari to‘g‘risida ma‘lumot to‘plash jarayoni bir necha muhim bosqichlarni o‘z ichiga oladi. Birinchidan, ma‘lumot yig‘uvchilar o‘quvchilarning baholashlaridan tortib o‘qituvchilarning baholashlari va maktab yozuvlarigacha tegishli ma‘lumot manbalarini aniqlashlari kerak. Bunga erishilgandan so‘ng, ma‘lumotlarni yig‘ish guruhi ma‘lumotlarni to‘plash va tahlil qilishning aniq metodologiyasini ishlab chiqishi kerak, ular natijalarni qayd etish va kuzatish uchun standartlashtirilgan tizimga ega bo‘lishini ta‘minlashi kerak.

Keyinchalik, ma‘lumot yig‘ish guruhi ma‘lumotlarni to‘plash jarayonini boshlashi kerak, bu so‘rovlar yoki imtihonlar o‘tkazish, o‘qituvchilar va ota-onalar

bilan suhbatlashish va akademik yozuvlarni ko'rib chiqishni o'z ichiga olishi mumkin. Ushbu jarayon davomida batafsil qaydlarni saqlash va ma'lumotlarning to'g'ri va izchil to'planishini ta'minlash muhimdir.

Barcha ma'lumotlar yig'ilgandan so'ng, naqsh va tendentsiyalarni aniqlash uchun ularni diqqat bilan yig'ish va tahlil qilish kerak bo'ladi. Bu natijalarni tushunish uchun statistik tahlil va ma'lumotlarni vizualizatsiya qilish usullarini o'z ichiga olishi mumkin. Yakuniy hisobot maktab o'quvchilarining olti yillik davrdagi yutuqlari, jumladan, o'qituvchilar va siyosatchilar tomonidan hal qilinishi kerak bo'lgan har qanday muhim o'sish sohalari yoki muammolari bo'yicha aniq va aniq xulosalarni taqdim etishi kerak.

Umuman olganda, maktab o'quvchilarining yutuqlari to'g'risida ma'lumot to'plash jarayoni puxta rejalashtirish va tafsilotlarga e'tibor berishni talab qiladigan murakkab va ko'p qirrali ishdir. To'g'ri metodologiya va yondashuv bilan ta'lim tizimlari qanday ishlayotgani va o'quvchilar va jamoalar uchun foydali bo'lgan yaxshilanishlar haqida qimmatli fikrlarni to'plash mumkin.

O'quvchilarning yutuqlari to'g'risidagi ma'lumotlarni to'plash haqida gap ketganda, o'qituvchilar bilishi kerak bo'lgan to'rtta asosiy ma'lumotlar turi mavjud: shakllantiruvchi, summativ, diagnostik va me'yoriy ma'lumotlar.

O'quvchilarning materialni qanchalik yaxshi tushunganliklarini baholash uchun o'quv bo'limi davomida formativ baholash ma'lumotlari to'planadi. Ushbu turdagi ma'lumotlar ko'pincha viktorinalar, so'rovlar yoki sinfdagi muhokamalar kabi norasmiy baholashlar orqali to'planadi.

Summativ baholash ma'lumotlari esa o'quvchining fan yoki kurs oxiridagi jamlangan bilimni o'lchaydi. Ushbu ma'lumotlar odatda standartlashtirilgan testlar yoki yakuniy imtihonlar orqali to'planadi, lekin loyihalar yoki insholarni ham o'z ichiga olishi mumkin.

Diagnostik baholash ma'lumotlari o'quvchi kurashayotgan muayyan sohalarni aniqlash uchun ishlatiladi. Ushbu turdagi ma'lumotlar maqsadli baholash yoki kuzatishlar orqali to'planadi va o'qituvchilarga o'quvchilarning ehtiyojlarini yaxshiroq qondirish uchun o'z yo'riqnomalarini qanday yo'naltirish haqida ma'lumot beradi.

Nihoyat, me'yoriy baholash ma'lumotlari o'quvchilarning tengdoshlariga nisbatan ish faoliyatini o'lchaydi. Ushbu turdagi ma'lumotlar ko'pincha o'quvchilarning sinfi yoki sinf darajasiga nisbatan muvaffaqiyatini baholash uchun ishlatiladi.

Albatta, ushbu turdagi ma'lumotlarning har birini to'plash o'ziga xos qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi. Biroq, o'quvchilar yutuqlari ma'lumotlarining har xil turlarini va ularning qo'llanilishini tushunish o'qituvchilarga o'zlarining barcha

o'quvchilarining ehtiyojlarini qondirish uchun o'z yo'riqnomalarini yaxshiroq moslashtirishga yordam beradi.

Ochig'ini aytaylik, o'quvchilar yutuqlari to'g'risidagi ma'lumotlarni yig'ish dunyodagi eng hayajonli vazifa emas, lekin bu o'quvchilarimiz uchun yaxshiroq ta'lim tajribasini yaratish uchun juda muhim. Xo'sh, bu ma'lumotlarni qanday yig'ishimiz kerak?

Buning usullaridan biri sinfda baholash va kuzatishlardir. Bular o'quvchining ma'lum bir mavzuni tushunishi bo'yicha qimmatli tushunchalar berishi va qo'shimcha e'tibor talab qilishi mumkin bo'lgan qiyinchilik sohalarini aniqlashga yordam beradi. Ammo shuni ta'kidlash kerakki, bu baholashlar qo'llaniladigan yagona usul bo'lmasligi kerak; ular boshqa turdagi ma'lumotlar bilan to'ldirilishi kerak.

Yana bir usul standartlashtirilgan testlardir. Ularni seving yoki yomon ko'ring, bu testlar o'quvchining ilmiy muvaffaqiyatining aniq suratini berishi mumkin va vaqt o'tishi bilan o'rganishni kuzatish uchun ishlatilishi mumkin. Biroq, bu testlar o'quvchi muvaffaqiyatining yagona hal qiluvchi omili sifatida emas, balki to'g'ri qo'llanilishini ta'minlash muhimdir.

So'rovlar va anketalar o'quvchilar yutuqlari to'g'risidagi ma'lumotlarni to'plashda ham foydali bo'lishi mumkin. Bular o'quvchining o'rganishga bo'lgan munosabati va sub'ektiv tajribasi haqida tushuncha berishi mumkin, bu esa yanada qulay ta'lim muhitini yaratishda qimmatli bo'lishi mumkin. Biroq, so'rovlar yaxshi ishlab chiqilgan va etakchi bo'lmasligiga ishonch hosil qilish muhim, chunki bu to'plangan ma'lumotlarni chalg'itishi mumkin.

Va nihoyat, ota-onalar ham, o'quvchilarning ham fikr-mulohazalari o'quvchilar yutuqlari to'g'risidagi ma'lumotlarni to'plashda foydali bo'lishi mumkin. Axir o'quvchining muvaffaqiyatini o'zidan ham, ota-onasidan ham yaxshiroq kim biladi? Ushbu fikr-mulohazalarni to'plash yanada hamkorlikka asoslangan ta'lim muhitini yaratishga yordam beradi va yaxshilanishi kerak bo'lgan sohalar haqida tushuncha beradi.

Oxir oqibat, o'quvchilarning yutuqlari to'g'risidagi ma'lumotlarni to'plashning kaliti turli usullardan foydalanishdir. Har bir metodning kuchli va zaif tomonlari bor, lekin ular birgalikda qo'llanilsa, o'quvchining o'quv yutuqlari haqida to'liqroq tasavvur hosil qilish mumkin.

O'quvchilar yutuqlari to'g'risidagi ma'lumotlarni yig'ishdagi qiyinchiliklar

To'g'risini aytaylik, o'quvchilarning yutuqlari to'g'risida ma'lumotlarni yig'ish hech qachon oddiy ish emas. Bir qancha qiyinchiliklar borki, ularning barchasi odamning boshini aylantirish uchun yetarli. Birinchidan, standartlashtirilgan testlarga qarshilik mavjud. Hoy, kimga testlar yoqadi? Biz hammamiz bilamizki, bitta odam sinovdan o'tgandan ko'ra tosh chaynashni afzal ko'radi. Standartlashtirilgan testlar

hech qanday farq qilmaydi va ko‘plab o‘quvchilar, o‘qituvchilar va ota-onalar ularga qarshilik ko‘rsatishadi.

Ikkinchidan, cheklangan resurslar masalasi. Maktablarda ko‘pincha xodimlar kam va har doim ham o‘quvchilarning yutuqlari haqida keng qamrovli ma’lumotlarni to‘plash uchun zarur resurslar mavjud emas. Eskirgan texnologiyalarga ega maktablarni yoki o‘qituvchilar mavjud resurslar bilan improvizatsiya qilishlari kerak bo‘lgan maktablarni ko‘rish odatiy hol emas.

Maxfiylik bilan bog‘liq muammolarni ham unutmasligimiz kerak. Ko‘pgina ota-onalar va o‘quvchilar tabiiy ravishda ma’lumotlar yig‘ishdan ehtiyot bo‘lishadi va ko‘pincha ularning shaxsiy hayoti buzilayotgandek his qilishadi. Maktablar og‘ir oqibatlarga duch kelmasliklari uchun o‘quvchilar ma’lumotlari doimo himoyalanganligini ta’minlash uchun qo‘shimcha g‘amxo‘rlik qilishlari kerak.

Va nihoyat, eng muhimi, haqiqiylik va ishonchlik masalasi. To‘g‘ri ma’lumotlarni to‘plash juda qiyin, ammo uning to‘g‘riligiga ishonch - bu butunlay boshqa masala. Natijada, maktablar to‘plangan ma’lumotlar o‘quvchining materialni o‘zlashtirishini to‘g‘ri ifodalashiga va ishonchligiga ishonch hosil qilishlari kerak.

Bu qiyinchiliklarning barchasi asabiylashishi mumkin, ammo maktablar har doim o‘quvchilarning yutuqlari haqida ma’lumot to‘plashga bag‘ishlanishi kerak. Maktablar bir vaqtning o‘zida o‘quvchilar ma’lumotlaridan axloqiy foydalanishni ta’minlash bilan birga turli to‘siqlarni bartaraf etish yo‘llarini topishlari kerak.

Ma’lumotlarning maxfiyligi talabalar, ota-onalar va o‘qituvchilar uchun katta tashvishdir. Ta’lim ko‘proq ma’lumotlarga yo‘naltirilgan yondashuvga o‘tayotganligi sababli, talabalar ma’lumotlaridan axloqiy jihatdan foydalanishni ta’minlash uchun qat’iy choralar ko‘rish kerak. Talabalarning shaxsiy daxlsizligini hurmat qilish juda muhim va ma’lumotlar faqat ta’lim natijalarini yaxshilash uchun ishlatilishi kerak.

Ma’lumot to‘plashda noxolisliklar turli manbalardan, jumladan, ijtimoiy va individual noto‘g‘ri qarashlardan kelib chiqishi mumkin. Talabalarning yutuqlari ma’lumotlaridagi noxolislikni bartaraf etish uchun o‘qituvchilar ma’lumotlarni to‘plash usullari ob’ektiv va irqi, jinsi yoki ozchilik maqomiga asoslangan har qanday imtiyozlardan xoli bo‘lishini ta’minlashi kerak. Ma’lumotlardan foydalanishning shaffofligi ta’lim muassasalari ma’lumotlar qanday va nima uchun to‘planishini ma’lum qilishini anglatadi. Bu shuni anglatadiki, talabalardan to‘plangan ma’lumotlar faqat tegishli xodimlar uchun ochiq bo‘lishi kerak.

Ma’lumotlarni to‘g‘ri saqlash va yo‘q qilish eng muhimi. Ta’lim muassasalari talabalar ma’lumotlariga ruxsatsiz kirishni oldini oladigan xavfsiz tizimlarga ega bo‘lishini ta’minlashi kerak. Talabalarning shaxsiy hayotiga putur etkazadigan har qanday ma’lumotlar buzilishining oldini olish uchun ma’lumotlarni yo‘q qilish ham o‘z vaqtida va xavfsiz tarzda amalga oshirilishi kerak.

Umuman olganda, talabalar yutuqlari ma'lumotlaridan axloqiy foydalanishni ta'minlash o'qituvchilar va ta'lim muassasalaridan ma'lumotlarning maxfiyligi, tarafkashliklari, shaffofligi va saqlanishini hisobga olishni talab qiladi. Talabalarning barcha ma'lumotlaridan to'g'ri foydalanishni ta'minlash uchun ushbu tashvishlarni hal qilish juda muhimdir.

O'zgarishlarni rag'batlantirish uchun talabalar yutuqlari ma'lumotlaridan foydalanish:

Talabalar yutuqlari ma'lumotlarini tahlil qilish ularning ishlashi haqida ajoyib tushunchalar berishi va ta'lim natijalarini yaxshilashga yordam beradi. Har bir o'quvchining kuchli va zaif tomonlarini aniqlab, o'qituvchilar diqqatni talab qiladigan sohalarni hal qilish uchun samarali o'qitish strategiyalarini ishlab chiqishi mumkin. O'quv maqsadlari sari taraqqiyotni kuzatish o'qituvchilarga ta'lim usullarining samaradorligini baholashga va o'zgartirish kerak bo'lgan sohalarni aniqlashga yordam beradi. Bu ma'lumotlar o'quv dasturlarini ishlab chiqishda ham ma'lumot berishi va o'quv jarayonini o'quvchilarning o'ziga xos ehtiyojlarini qondirishga moslashtirishga yordam berishi mumkin.

Bundan tashqari, o'quvchilarning yutuqlari to'g'risidagi ma'lumotlarni ota-onalar bilan bo'lishish ularning faolligini oshirishi va hamkorlikda o'quv muhitini yaratishi mumkin. Ota-onalar va hamjamiyatlarga o'z farzandlarining o'quv natijalari haqida yaxlit fikr bildirish orqali o'qituvchilar muloqotni boshlashlari va o'rganish va yutuqlarni qo'llab-quvvatlash uchun birgalikda ishlashlari mumkin. Bundan tashqari, jamoatchilik ishtiroki yanada boy o'rganish tajribasiga va talabalar uchun tegishlilik hissini oshirishga olib kelishi mumkin.

Nihoyat, o'quvchilar yutuqlari ma'lumotlarini o'quv qarorlarini qabul qilish jarayoniga integratsiyalash ko'proq shaxsiylashtirilgan ta'lim tajribasiga, o'quvchilar natijalarini yaxshilashga va umumiy o'qitish samaradorligini oshirishga olib kelishi mumkin.

Shunday qilib, biz ta'lim muhitida o'quvchilarning yutuqlari to'g'risida ma'lumot to'plash haqida ko'p narsalarni yoritdik. To'planishi kerak bo'lgan har xil turdagi ma'lumotlardan tortib, qiyinchiliklar va axloqiy mulohazalargacha, o'quvchilarning yutuqlari haqidagi ma'lumotlarni to'plash ta'lim va o'quv dasturlarini ishlab chiqish, ta'lim maqsadlariga erishish jarayonini kuzatish hamda ota-onalar va jamiyatning faolligini oshirish uchun muhim ahamiyatga ega ekanligi aniq.

Oldinga borar ekanmiz, ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilishning kelajakdagi yo'nalishlarini, masalan, yanada formativ va diagnostik baholashlarni kiritish yoki sun'iy intellektdan foydalanishni o'rganishni davom ettirish muhim. Shuningdek, biz talabalarning yutuqlari haqidagi ma'lumotlardan axloqiy foydalanish ustuvor vazifa bo'lib qolishiga ishonch hosil qilishimiz kerak. Shunday qilib, biz talabalar

muvaffaqiyatini qo'llab-quvvatlashni davom ettirishimiz va ta'lim tizimidagi mazmunli o'zgarishlarni amalga oshirishimiz mumkin.

Maktab o'quvchilarining 6 yil davomidagi baholashlari haqida ma'lumot to'plash ularning kelajakdagi yo'nalishini aniqlashga yordam beradi. Ushbu ma'lumotlarni yig'ishning asosiy maqsadlari quyidagilar bo'lishi mumkin:

1. Trendlarni aniqlang: Yillar davomida to'plangan ma'lumotlarni tahlil qilish orqali tendentsiyalarni aniqlash mumkin. Bu o'quvchilarning kasb tanlashlari bo'yicha qanday yo'nalish olishlarini bashorat qilishga yordam beradi.

2. O'qitish amaliyotini takomillashtirish: To'plangan ma'lumotlardan o'quvchilar qiynalayotgan sohalarni aniqlash uchun foydalanish mumkin, keyinchalik ularni yaxshiroq o'qitish amaliyotlari orqali hal qilish mumkin.

3. Qaror qabul qilishga yordam berish: Ma'lumotlar turli dasturlarning samaradorligi haqida tushuncha berishi va kelajakdagi tashabbuslar haqida asosli qarorlar qabul qilishda yordam berishi mumkin.

4. Taraqqiyotni kuzatib boring: Vaqt o'tishi bilan talabalar ma'lumotlarini to'plash taraqqiyotni kuzatishga yordam beradi, talabalar yaxshilanayotgan yoki kurashayotgan sohalarni aniqlashga yordam beradi va kerak bo'lganda yordam beradi.

Umuman olganda, maktab o'quvchilarini baholash bo'yicha ma'lumot to'plash kelajakdagi yo'nalishlarni shakllantirish va asosli qarorlar qabul qilishda qimmatli vositadir.

Talabalar maktabda muvaffaqiyatga erishar ekan, maqsadlarni belgilash ularning ta'lim yo'llarining tobora muhim qismiga aylanadi. Asosiy bilim, o'z-o'zini aks ettirish va baholash - bularning barchasi samarali maqsadlarni belgilashning asosiy tarkibiy qismlaridir. O'z oldiga erishish mumkin bo'lgan va real maqsadlarni qo'ygan holda, talabalar o'zlarining o'qishlariga ko'proq g'ayratli bo'lib, kelajakda katta muvaffaqiyatlarga erishishlari mumkin. Yo'l davomida erishilgan yutuqlarni baholash ham muhim, chunki bu o'quvchilarga muvaffaqiyatlarini kuzatish, maqsadlarni o'zgartirish va yutuqlarini nishonlash imkonini beradi. Ushbu muhim ko'nikmalarga ega bo'lgan talabalar akademik va shaxsiy hayotdagi qiyinchiliklarni engish uchun yaxshi jihozlangan.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, maktab o'quvchilarining olti yil davomida erishgan yutuqlari to'g'risidagi ma'lumotlarni to'plash tartibining taqdim etilgan tavsifi shuni ta'kidlash mumkinki, ishlab chiqilgan yondashuv o'quvchilar muvaffaqiyatining har tomonlama va ob'ektiv rasmini beradi. Miqdoriy va sifat jihatlarini qamrab olgan ma'lumotlarni yig'ish jarayoni o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishini tahlil qilish va qo'llab-quvvatlash uchun kuchli vositadir.

Ushbu ma'lumotlarni yig'ish jarayonining muhim xususiyati uning tizimligidir. O'rnatilgan ma'lumot manbalari, to'plash usullari va aniq jadval talabalarning butun o'quv davridagi yutuqlarini doimiy ravishda kuzatib borishni ta'minlaydi. Bu nafaqat ilmiy tendentsiyalarni aniqlash, balki darsdan tashqari mashg'ulotlarda ishtirok etish, etakchilikni rivojlantirish va ajoyib yutuqlarni kuzatish imkonini beradi.

Bundan tashqari, suhbatlar, kuzatishlar va hujjatlarni tahlil qilish kabi sifat tahlilining elementlarini joriy etish olingan ma'lumotlarni boyitadi va o'quvchilarning rivojlanishdagi individual yo'llarini tushunishga chuqurlik qo'shadi.

Muhim jihat ham ma'lumotlarni yig'ish jarayonining axloqiy komponentidir. Maxfiylikni ta'minlash va axloqiy me'yorlarni saqlash talabalarning shaxsiy hayotiga bo'lgan e'tiborni ta'kidlaydi va o'quvchilar taraqqiyotini baholash va ko'rib chiqish jarayonida ishonchni saqlaydi.

Shunday qilib, maktab o'quvchilarining olti yil davomida erishgan yutuqlari to'g'risida ma'lumot to'plashning ishlab chiqilgan tartibi nafaqat ta'lim natijalarini baholashning samarali vositasi, balki har bir o'quvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirishga yordam beradigan o'quv muhitini yaratishning qimmatli vositasidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

1. Bobomurodov O.J., Raximov N.O. Ob'ektning kognitiv modeli va intellektual o'qitish tizimini tashkil etish masalalari.// Yosh matematiklarning yangi teoremlari – 2019.-Namangan. 2009. 136-138 b.
2. Komilov M.M., Bobomurodov O.J. O'qitish jarayonida holatlarni baholash va strategiyani belgilash usul va modellari.// Совместный выпуск Узбекский журнал "Проблемы информатики и энергетики", 2016г, спец выпуск., стр. 12-19.
3. Davis R. (2012). Expert systems: Where are we? And where do we go from here? AI Magazine, 3(2)
4. Стивен Хольцнер "PHP в примерах". Пер. с англ. -М.: ООО "Бином пресс",2017 г. 352 с
5. Lyuk Velling, Lora Tomson "Разработка Web-приложений с помощью PHP и MySQL".: Sams Publishing. 2017. – 896 с.